

Sygn. akt III AUa 335/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Grażyna Bobrowska

Sędziowie: SA Magdalena Kostro-Wesołowska (spr.)

SA Maria Gleixner - Dyk

Protokolant: st. sekr. sądowy Hanna Gładkowska

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2012 r. w Warszawie

sprawy A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o emeryturę

na skutek apelacji A. K.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 listopada 2011 r. sygn. akt VII U 638/11

uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 12 kwietnia 2011r. (...)i sprawę przekazuje temu organowi do ponownego rozpoznania.

/-/ G. B.

/-/ (...)

/-/ M. D.

Sygn. akt III AUa 335/12

UZASADNIENIE

Wnioskodawca A. K. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 12 kwietnia 2011r. odmawiającej mu prawa do emerytury w wieku obniżonym ze względu na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach wobec nieudowodnienia na dzień 1 stycznia 1999 r. zatrudnienia w takich warunkach w wymiarze 15 lat oraz wobec nierozwiązania stosunku pracy. Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania. **Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 21 listopada 2011 r. odwołanie oddalił.** Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony (urodzony (...)) w dniu 1 kwietnia 2011 r. złożył wniosek o emeryturę, do którego dołączył kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych wraz z dokumentacją potwierdzającą te okresy, zaś pozostała dokumentacja znajdowała się w organie rentowym przy wniosku o emeryturę złożonym 1 czerwca 2010 r. Organ rentowy ustalił, że ubezpieczony

na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się łącznym stażem pracy w wymiarze 26 lat, 6 miesięcy i 27 dni oraz, że nie udowodnił żadnego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach bądź w szczególnym charakterze. Jednocześnie organ rentowy utrzymywał, że ubezpieczony nie rozwiązał dotychczas stosunku pracy. Na podstawie takich ustaleń organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy ustalił dalej, że ubezpieczony od 1 marca 1994 r. do 28 lutego 1997 r. był zatrudniony w (...) Kwaciarnia w pełnym wymiarze czasu pracy, a od 1 marca 1997 r. pozostaje w dalszym ciągu pracownikiem w/w zakładu. We wniosku o emeryturę również potwierdził, że pozostaje w zatrudnieniu.

Według Sądu Okręgowego, skoro w sprawie bezspornym był zarówno fakt dalszego zatrudnienia wnioskodawcy jak też jego łączny staż ubezpieczeniowy, to zebrany materiał dowodowy należało uznać za kompletny i wystarczający do wydania orzeczenia kończącego postępowanie. W takich okolicznościach bowiem roszczenie wnioskodawcy przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie mogło zostać uwzględnione. Powołany wyżej przepis uzależnia nabycie prawa do świadczenia od spełnienia na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach wymogów stażowych oraz od osiągnięcia po tej dacie wymaganego wieku. Sąd odwołując się do orzecznictwa podniósł, ubezpieczony nabywa prawo do emerytury unormowanej w art. 184 ustawy niezależnie od tego, czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub był pracownikiem wykonującym inną pracę, czy też pozostawał w zatrudnieniu na innej podstawie niż stosunek pracy bądź nie pozostawał w jakimkolwiek zatrudnieniu z tym, że w przypadku pozostawania w stosunku pracy emerytura uzależniona jest od jego rozwiązania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 roku, sygn. akt I UK 132/07). Zatem warunkiem koniecznym uzyskania prawa do emerytury w trybie art. 184 ustawy jest rozwiązanie stosunku pracy. Wobec powyższego ubezpieczony, mimo iż bezspornie posiada wymagany okres składkowy i nieskładkowy oraz ukończył 60 lat, to dotychczas nie rozwiązał stosunku pracy i nie udokumentował 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych świadectwami pracy w takich warunkach. Sąd Okręgowy ze względu na konieczność spełnienia wszystkich warunków nabycia prawa do emerytury łącznie, skoro nie został spełniony warunek rozwiązania stosunku pracy, nie przeprowadzał postępowania dowodowego w zakresie zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych. Podsumowując Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa, bowiem wnioskodawca nie nabył prawa do dochodzonego świadczenia wobec nieudowodnienia okresów zatrudnienia w warunkach szczególnych i nierozwiązania stosunku pracy. **Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył ubezpieczony.**

Ubezpieczony zaskarżył wyrok w całości wnosząc o przyznanie mu prawa do emerytury. Jednocześnie wniósł o zawieszenie prawa do świadczenia do osiągnięcia 65 lat lub złożenia świadectwa pracy w związku z likwidacją jego pracodawcy. Podniósł, że w sprawie nie zostało przeprowadzone postępowanie dowodowe w przedmiocie wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach. **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.**

Na skutek apelacji wnioskodawcy uchyleniu podlega nie tylko zaskarżony wyrok, ale i poprzedzająca go decyzja organu rentowego, a sprawa przekazaniu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. Dla wykazania trafności takiej decyzji procesowej konieczne jest uzupełnienie ustaleń faktycznych, dla których podstawę stanowią przede wszystkim dokumenty z akt rentowych. Ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę w dniu 1 czerwca 2010 r. podając w nim, że pozostaje w stosunku pracy z L. O. prowadząca działalność pod nazwą (...) Pracodawca ten wystawił ubezpieczonemu zaświadczenie, że od 1 marca 1997 r. pozostaje on w stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy. **Decyzją z dnia 24 sierpnia 2010 r.** organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury wobec nieudowodnienia rozwiązania stosunku pracy, nieosiągnięcia na dzień 1 stycznia 1999 r. okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 25 lat (udowodnił 23 lata, 3 miesiące, 27 dni) oraz wobec niewykazania okresów pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat (uznano, że wykazał 14 lat, 11 miesięcy i 24 dni). W dniu 7 września 2010 r., a więc przed uprawomocnieniem się powyższej decyzji, ubezpieczony złożył „prośbę” o ponowne rozpatrzenie jego wniosku z dnia 1 czerwca 2010 r. i zmianę decyzji z dnia 24 sierpnia 2010 r. dołączając świadectwo pracy celem wykazania jako składkowego okresu od 1 lutego 1994 r. do 28 lutego 1997 r. **Decyzją z dnia 29 października 2010 r.** organ rentowy po rozpoznaniu wniosku z dnia 1 czerwca 2010 r. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury wobec nieudokumentowania rozwiązania stosunku pracy i 15 lat pracy w szczególnych warunkach (organ za tego rodzaju

pracę nie uznał już żadnego okresu zatrudnienia wnioskodawcy), przy jednoczesnym przyjęciu wykazania stażu emerytalnego na dzień 1 stycznia 1999 r. w wymiarze 26 lat, 6 miesięcy i 27 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Następnie w dniu 5 stycznia 2011 r. do akt rentowych wpłynęły dokumenty nadesłane przez Urząd m.st. W. Archiwum (...) wraz z pismem wnioskodawcy, aby kopie dokumentacji przekazać bezpośrednio organowi rentowemu, dotyczące pracy wnioskodawcy w okresie od 30 maja 1972 r. do 10 grudnia 1975 r. w b. (...) Przedsiębiorstwie Handlu (...) w W.. Organ rentowy traktując powyższe jako wniosek o emeryturę **decyzją z dnia 4 lutego 2011 r.** odmówił ubezpieczonemu prawa do tego świadczenia ze względu na nieudokumentowanie rozwiązania stosunku pracy oraz nieudowodnienie 15 lat pracy w szczególnych warunkach – za pracę w takich warunkach organ rentowy nie uznał pracy w (...) od 30 maja 1972 r. do 10 grudnia 1975 r. oraz pracy od 11 grudnia 1975 r. do 3 czerwca 1988 r. i od 2 stycznia 1990 r. do 30 czerwca 1992 r. Następnie w dniu 1 kwietnia 2011 r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę, w którym podał, że ubiegał się już o to świadczenie oraz, że pozostaje nadal w stosunku pracy z (...) i że nie zamierza osiągać przychodów po przyznaniu emerytury. Do wniosku dołączył uzyskane z archiwum inne jeszcze dokumenty dotyczące zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Handlu (...) w W. od 30 maja 1972 r. do 10 grudnia 1975 r. Organ rentowy po rozpoznaniu tego wniosku **decyzją z dnia 12 kwietnia 2011 r.** odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury ze względu na nieudokumentowanie rozwiązania stosunku pracy oraz nieudowodnienie 15 lat pracy w szczególnych warunkach – za pracę w takich warunkach organ rentowy nie uznał pracy w (...) od 30 maja 1972 r. do 10 grudnia 1975 r. oraz pracy od 11 grudnia 1975 r. do 3 czerwca 1988 r. i od 2 stycznia 1990 r. do 30 czerwca 1992 r. Jednocześnie organ rentowy poinformował wnioskodawcę, że złożone przez niego 1 kwietnia 2011 r. dodatkowe dokumenty nie wnoszą nic nowego do sprawy. Ta ostatnia decyzja została zaskarżona do Sądu Okręgowego, który przyjął na podstawie dokumentu wystawionego przez Wydział (...) i Składek ZUS II Oddział w W. w dniu 5 lipca 2010 r., że od 1 marca 1997 r. nadal wnioskodawca podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym jako pracownik L. (...). Sąd poczynił takie ustalenie mimo sprzecznych oświadczeń wnioskodawcy w tym przedmiocie składanych na rozprawie w dniu 21 listopada 2011 r. Wnioskodawca oświadczył bowiem, że w momencie składania wniosku nie pozostawał w zatrudnieniu, od 30 czerwca 2010 r. nie jest zatrudniony. Dalej oświadczył, że złożył wniosek o emeryturę 1 kwietnia 2011 r. W tym okresie był zatrudniony i cały czas jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na 1/4 etatu. Udzielając wyjaśnień przed Sądem Apelacyjnym wnioskodawca podał, że wniosek z dnia 1 kwietnia 2011 r. był jedynie wnioskiem uzupełniającym do wniosku z 1 czerwca 2010 r. Po konsultacjach i rozmowach telefonicznych z pracownikiem ZUS składał kolejne dokumenty. W odniesieniu do zatrudnienia podniósł, że od 1 lutego 1994 r. pracował w L. (...) w pełnym wymiarze czasu pracy do 30 czerwca 2010 r., kiedy to nastąpiło rozwiązanie umowy o pracę za porozumieniem stron. Następnie zatrudnił się u tego samego pracodawcy na 1/4 etatu od 1 sierpnia 2010 r. i pozostaje w zatrudnieniu. Organ rentowy potwierdził wyrejestrowanie wnioskodawcy z ubezpieczeń społecznych z dniem 1 lipca 2010 r. (k-35 akt sądowych), a wnioskodawca złożył świadectwo pracy z dnia 30 czerwca 2010 r. za okres pracy od 1 marca 1997 r. do 30 czerwca 2010 r. oraz umowę o pracę z dnia 30 lipca 2010 r. zawartą z L. O. na czas nieokreślony z terminem rozpoczęcia zatrudnienia 2 sierpnia 2010 r. Wobec powyższego ustalenie w przedmiocie nieprzerwanego zatrudnienia wnioskodawcy od 1 marca 1997 r., które za podstawę rozstrzygnięcia przyjął Sąd Okręgowy, okazało się wadliwe, a ze względu na nie Sąd odstąpił od badania spełnienia przesłanki legitymowania się stażem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat na dzień 1 stycznia 1999 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w sprawie zachodzi jednak konieczność uchylenia nie tylko zaskarżonego wyroku, ale i poprzedzającej go decyzji, bowiem organ rentowy winien sprawę rozpoznać ponownie. Organ rentowy, tak jak Sąd Okręgowy, w związku z błędnym ustaleniem, że wnioskodawca pozostaje w stosunku pracy nieprzerwanie od 1 marca 1997 r., okoliczności rozwiązania stosunku pracy w ogóle nie uwzględnił i nie ocenił w aspekcie spełnienia przesłanki nabycia prawa do emerytury po myśli art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 ze zm., zwanej dalej ustawą o emeryturach i rentach). Dalej, według Sądu Apelacyjnego, wniosek z dnia 1 kwietnia 2011 r., do którego dołączono nowe, nieznanne dotychczas organowi rentowemu dokumenty, winien być rozpoznany w trybie art. 114 ust. 1 ustawy ze względu na to, że dołączono dokumenty - nowe dowody - dla wykazania spełnienia przesłanki, która może zostać zrealizowana tylko na dzień 1 stycznia 1999 r., czyli nie może ona zostać spełniona po dacie wydania prawomocnej już decyzji pierwotnej, zapadłej na skutek rozpoznania uprzedniego wniosku. Dlatego ponowne badanie spełnienia tej samej przesłanki bez zaistnienia żadnych innych okoliczności po dacie wydania uprzedniej decyzji może nastąpić wyłącznie w trybie ponownego ustalenia prawa do świadczenia. Zgodnie bowiem z art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i

rentach, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Sąd Apelacyjny podkreśla, że powołanie się na okoliczności faktyczne powstałe po wydaniu prawomocnej decyzji rentowej daje podstawę do wszczęcia postępowania w nowej sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, nie powinno zaś stanowić podstawy wznowienia postępowania inicjowanego z powodu kwestionowania stanu istniejącego w chwili podejmowania decyzji. Tylko w tym ostatnim wypadku dochodzi do powtórnego orzekania w tej samej sprawie i tylko w stosunku do tej sytuacji można rozważać odstępowanie od stosowania zasady *ne bis in idem*. W sprawie uprawomocnieniu uległy dwie decyzje (z dnia 24 sierpnia 2010 r. i z dnia 29 października 2010 r.) wydane po rozpoznaniu wniosku z dnia 1 czerwca 2010 r. Następnie prawomocna stała się decyzja z dnia 4 lutego 2011 r., gdy ubezpieczony wystąpił z kolejnym wnioskiem w dniu 1 kwietnia 2011 r., który w tym stanie rzeczy, skoro dołączono do niego dokumenty mające kolejny raz wykazać spełnienie przesłanki posiadania wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych, winien być rozpoznany w trybie art. 114 ust. 1 ustawy. Wprawdzie organ rentowy w zaskarżonej decyzji podał, że dodatkowe dokumenty przedłożone przy wniosku z dnia 1 kwietnia 2011 r. nie wnoszą nic nowego do sprawy, niemniej jednak ogólnikowość tego stwierdzenia przy braku przeanalizowania tych dokumentów i ich odniesienia do okoliczności, jak również treść rozstrzygnięcia, w którym po raz czwarty odmówiono prawa do dochodzonej emerytury, nie pozwalają na przyjęcie, że wniosek ubezpieczonego z dnia 1 kwietnia 2011 r. został rozpoznany w trybie ponownego ustalenia prawa do świadczenia. Jest to istotne jeszcze o tyle, że w sprawie miało miejsce rozwiązanie stosunku pracy, która to okoliczność wobec jej nieustalenia i przez organ rentowy, i przez Sąd Okręgowy nie została w ogóle wzięta pod uwagę, a miała miejsce przed wydaniem decyzji pierwszorzazowej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w tym stanie rzeczy niezbędne jest ponowne rozpoznanie sprawy przez organ rentowy, bowiem dotychczas przeprowadzone na tym etapie postępowanie jest dotknięte tego rodzaju uchybieniami, które uniemożliwiają dokonanie oceny prawidłowości decyzji wydanej na skutek ponownego ustalenia prawa do świadczenia, co umknęło uwadze Sądu Okręgowego. Rozpoznając ponownie sprawę organ rentowy skoncentruje się na ustaleniu, czy zachodzą przesłanki przewidziane w art. 114 ust. 1 ustawy, które warunkują możliwość ponownego rozstrzygnięcia w przedmiocie emerytury ubezpieczonego mając na względzie nowe dowody w postaci dokumentów dotyczących wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a także ujawnienia okoliczności w postaci rozwiązania stosunku pracy, które warunkuje nabycie prawa do emerytury po myśli art. 184 ustawy o emeryturach i rentach.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny z mocy art. 477^{14a} k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Sędziowie PRZEWODNICZĄCY

M. D. G. B.

M. W.